

Ezer Weizman izraeli államelnök beszéde a Bundestag és a Bundesrat közös bonni ülésén

1996. január 16.

Tisztelt Megjelentek, Öexcellenciája, a Német Szövetségi Köztársaság Elnöke, a Bundestag Elnökasszonya, a Bundesrat Elnöke, Szövetségi Kancellár Úr, a Bundestag és a Bundesrat Tagjai, Nagykövetek Grémiuma, Hölgyeim és Uraim!

A sors úgy hozta, hogy én és társaim olyan nagy korban születünk, amelyben a zsidók visszatértek hazájukba, és újjáépítették azt. Nem vagyok többé vándor zsidó a világ országútjain, nem bolyongok országról országra, száműzetésből száműzetésbe. Mivel minden zsidónak úgy kell magára tekintenie, mint aki ott volt az elmúlt idők színhelyein és eseményeinél, én is egyre vándorlok még, bár már nem a világ ismeretlen országútjain. Az idő koordinátái között mozgok, az emlékezés pályáján, egyik generációból a másikba.

Az emlékezés csökkenti a távolságokat. Kétszáz generáció élt népem eredete óta, s én napoknak érzem ezt az időt. Csak kétszáz emberöltővel ezelőtt hagyta el szülőházát Ábrahám, és költözött arra a földre, amely ma a hazám. Csak kétszáz emberöltő telt el azóta, hogy megvásárolta Mahpela barlangját Hebronban, a mai véres eseményekig. Mindössze százötven generáció élt az egyiptomi kivonulás tűzoszlopától a holocaust füstoszlopáig, és én, aki Ábrahám magjából Ábrahám országában születtem, mindenütt jelen voltam.

Rabszolga voltam Egyiptomban, a Szináj hegyén átvettem a Tórát, és Józsuával, Illéssel együtt átkeltem a Jordánon. Dáviddal bevonultam Jeruzsálembe, és Cidkijáhuval onnan mentem számű-

zetésbe. Nem felejtettem el a Várost Bábel vizeinél, és a Cionba való visszatérés isteni parancsáról, a Falak újjáépítéséről álmodtam. Harcoltam a rómaiak ellen, kiűzettem Spanyolországból, máglyárra vittek Mainzban, Tórát tanultam Jemenben, gyászoltam elveszett családomat Kisinyovban, elégtek Treblinkában, felláadtam Varsóban, és kivándoroltam Erec Izraelbe. Ez a hazám, amelyből elűzettem, itt születtem, innen jöttem, és ide térek vissza.

Nyughatatlanul keresem őket, őseim nyomában vagyok. Ahogy én kísérem őket az idő és a hely koordinátáin, úgy kísérenek ők is engem; most is itt állnak mellettem.

Akinek éles a szeme, már látja is őket, a próféták, parasztok, királyok, rabbik, tudósok, katonák, iparosok és csecsemők népes csoportját. Olyanokat, akiket hétnapos korukban ért a halál, akik tűzhalálba mentek, és akiket kard terített le.

És ahogy az emlékezésnek rögzítenie kell múltunk minden napját, minden eseményét, úgy kell a reménynek előkészítenie jövőnk minden egyes napját. Hiszen az elmúlt száz évben is élet és halál közt vergődöttünk, kétségbeesés és remény, kiirtás és feltámadás között lebegtünk. A szörnyű halál évszázada volt ez, amelyben a nácik és pribékjeik kiirtották többségünket a holocaustban, de egyszersmint az újjáéledés, talpra állás, önállóság és végül a békekilátások mámorító évszázada is.

Most először beszél erről a helyről izraeli államelnök. Köszönöm a nekünk szóló megtiszteltetést, és örülök, hogy ismerős, baráti arcok vesznek kö-

rül. Elnök Úr, a törvényhozás két házának Elnökasszonya és Elnök Ura, Kancellár Úr! Izrael jól emlékszik nálunk tett látogatásukra és a múlt eseményeivel és a jövő reményeivel kapcsolatos jóindulatukra. Velünk voltak abban a nehéz órában is, amikor utolsó útjára kísértük miniszterelnökünket, Jichak Rabint, áldás emlékére, akit a békéhez vezető úton meggyilkoltak. Hálás vagyok érte és örömmel üdvözlöm a szoros együttműködést Izrael és Németország között, amely gazdasági, biztonsági és kulturális téren jut kifejezésre. Szeretném kiemelni azt a területet, amely különösen közel áll a szívemhez: a tudományos kutatását.

Német és izraeli kutatók dolgoznak együtt, s meg kell mondanom, a kutatáshoz nyújtott német segítség nagy elismerést kelt az izraeli polgárokban.

Ennek ellenére, Hölgyeim és Uraim, nem könnyű ez a látogatás. Mindössze ötven év telt el – egy szempillantás népem hosszú történetében – a szörnyű háború óta. Számomra nem volt könnyű a mai látogatás a sachsenhauseni koncentrációs táborban. Nem könnyű nekem itt lennem, mert panaszhangokat vélek kihallani a föld mélyéből. Nem könnyű Önökkel beszélgetnem sem, Uraim. Több mint ezer éve élnek zsidók Németországban. A náci pusztításig ez volt Európa legrégebbi hitközsége. A rómaiak után meglepőül kereskedőktől a XX. század tudósaiig. Klonimustól Mendelsohnig, a fuldai vérvádtól a kristályéjszaka szörnyűségéig, a középkori szégyenjeltől a sárga csillagig, Martin Luther antiszemita leveleitől a nürnbergi törvényekig, Rasi tóramagyarázataától Heinrich Heine költészetéig vezet az út. Rabbi Gersom, Maor Hagola, Martin Buber, Franz Rosenzweig, Walter Ratenau, Albert Einstein – néhány találmányra kiválasztott név, amelyeket ez az ország megismert. Népem több mint egymillió gyermeke között, akiket a náci halálba taszítottak, nyilván sokan lettek volna, akik nevét ugyanilyen tisztelettel és elismeréssel ejtenénk ki ma itt, de sajnós nem tudjuk a nevüket. Hány meg nem írt könyv pusztult el velük együtt? Hány meg nem komponált szimfónia fulladt el a torkukban? Hány tudományos felfedezés érett volna meg a kis agyukban?

Kétszer ölték meg mindegyiküket. Először, amikor gyermekként koncentrációs táborba hurcolták őket, másodsor mint felnőttet, akivé nem lehettek. A náci nemcsak családjukat, népüket fosztották meg tőlük, hanem az egész emberiséget... Izrael állam elnökeként gyászolhatom őket, és emlékezhe-

tek rájuk, de meg nem bocsáthatok a nevükben. Én csak azt kérhetem Önöktől, a Bundestag és Bundesrat tagjaitól, hogy a múlt ismeretében tervezzék a jövőt. Ne tűrjék meg a faji diszkriminációt, szálljanak szembe a neonácizmussal: bátran tépjék ki gyökerestül, nehogy eltérébélyesedjenek.

Hölgyeim és Uraim, feltételezem, hogy az izraeli elnök látogatása Önöknek is okoz néhány nem könnyű pillanatot. Nem magánemberként találkozunk most itt, hanem szuverén államok küldötteként, hogy megtaláljuk a közös nevezőt, és elérjük a magunk elé tűzött célokat.

Vállamon az emlékekkel teli tarisznyával, kezemben a remény botjával haladok a XX. század nagy keresztútján. Tudom, honnan jövök, s reménykedve, aggódva tudni szeretném, merre tartok.

Izrael állama jelenleg egy biztató és lelkesítő, egyszerűsággal aggasztó és félelmetes folyamat között tart. Ez a folyamat már áldozatokat is követelt, Jichak Rabin miniszterelnök életét, akit a béke ellensége terített le hidegvérrel, előtte pedig Anvar Szadat egyiptomi elnök életét. A békefolyamat a zsidó állam legfontosabb eseménye, mióta megalakult.

Elnök Úr, Hölgyeim és Uraim, a cionizmus megvalósításának száz esztendejében mindig a békében reménykedtünk, és erőfeszítéseket tettünk, hogy elérjük. Nem hadihajókkal közelítettünk az Országhoz, és nem baltát rázva masíroztunk haza. Álmodókként és összetört menekültekként érkeztünk. Akárcsak őseink, mint Dávid király, aki a Templom-hegyet, vagy Ábrahám, aki a Mahpela barlangot vásárolta meg, földet vettünk, szőlőt ültettünk, házat építettünk, de már az állam kikiáltása előtt fegyverrel kellett megvédenünk életünket.

Újra meg újra békejobbot nyújtottunk, és újra meg újra elutasították azt. Háborúztunk, öltünk és megöltünk. Otthagytuk a házat, az irodát, az egyetemet, a narancsligetet, és harcra keltünk a csatamezőn. Újra rájöttünk, hogy a nagy győzelmek mögött csakis a krízis húzódik meg.

Sóvárgunk a békére, álmodunk róla, és imádkozunk érte. A béke a zsidó gondolkodás minden fejezetében jelen van: Mózes öt könyvében, a Zsolnárok könyvében, a Talmudban, a bibliai magyarázatokban és fejtegetésekben. De éppen e vég nélküli vágyakozás miatt és éppen azért, mert jól emlékszünk történelmünk előző, többnyire szörnyűségekkel teli fejezeteire, óvatosnak és realitásnak kell lennünk. Biztos vagyok benne, hogy józanul és böl-

csen fogunk bánni a békefolyamat finom és törékeny anyagával. A folyamatot a terrrorszervezetek és a szélsőséges iszlám országok szabotálni akarják, akárcsak a körünkben élő szélsőségesek.

A helyzet robbanásig feszült, és csöppet sem könnyű. Nemcsak a gyilkos szélsőségek miatt, hanem azért sem, mert azok szívében is kételyek lakoznak, akik szeretik a békét. Még mindkét táborban nyíltak a sebek, frissek az emlékek, és ránk kiált a kiontott vér.

A történelem folyamán sok békeszerződést kötöttek. Volt bennük szó gazdasági kérdésekről, biztonsági egyezségről, kártérítésről és határrendezésről. Amikor hadügyminiszter voltam Izrael kormányában, részt vettem az Egyiptommal folyó béketárgyalásokon. Tanúsíthatom, hogy a közel-keleti békeszerződésekben is figyelembe veszik ezeket a problémákat, de nemcsak ezeket.

Nálunk szent földről, szent sírokról, szent háborúkról is szó van, és Józsva Ben-Nun, a keresztes lovagok, Pontius Pilatus és Szalah El-Din emléke lebeg a tárgyalóasztal felett.

A palesztinokkal kötött egyezmény egy pontja a két nép békére neveléséről szól. A Közel-Keleten, ahol a bosszú ősi hagyománya keveredik ezeréves számadásokkal, különleges elővigyázatosságra van szükség. Fejünk reálisan gondolkozik, és kiegyensúlyozottan készül a jövőre, de lábunk azt a röögöt tapodja, ahol generációk terhes hordaléka rakódott le. Két kezünk ugyanaz, amely a Cionba való hazatéréskor felhúzta Jeruzsálem falait, de az egyik a malteroskanalat, a másik a kardot markolja.

Kérem, higgyék el, nem könnyű ez a feladat. Olyan békét akarunk teremteni, amely a XXI. századba vezet el minket, de a falakon a keresztes háborúk régi térképei függnek, a levegőben ősrégi bibliai emlékek lebegnek, és antik prófécia várnak megvalósításra. A tárgyalóasztalnál ott ülnek velünk az idők mélységének nagy alakjai: Józsva Ben-Nun, Dávid Ben-Jisaj, Mohammed próféta és Jézus Krisztus. Ők felügyelnek ránk. Olykor ez a helyzet elviselhetetlenül nehéz, de a nehézségek és a fájdalom ellenére talán ez lesz erőnk és reményeink forrása.

Ne feledjük, hogy a Szentföldön nemcsak szent helyek vannak, hanem házak és szántóföldek, gyárak, iskolák és műhelyek. Nemcsak a régi sírokról és relikviákról kell döntenünk, hanem emberi életről is.

1977-ben Jeruzsálemben Anvar Szadat egyiptomi elnök találkozott Menahem Begin izraeli miniszterelnökkel. Aláírtuk Egyiptommal a békeszerződést, amelyet jómagam közelről ismerek. Azóta Jordániával is megkötöttük a békét, egyezményeket írtunk alá a palesztinokkal, kereskedelmi kapcsolatra léptünk néhány arab állammal, és a béke ügyében volt néhány nem könnyű kapcsolatkísérletünk Szíriával. A remény illata terjeng a levegőben, de nem áltathatjuk magunkat: a két nép még idegenkedik egymástól. A megértés hídja épülőben van közöttünk, de még be kell fejeznünk, és meg kell bizonyosodnunk az alapok szilárdságáról.

Tiszteljük a körülöttünk lévő országokat és kultúrájukat. Szeretnénk megtalálni a helyünket közöttük, de a magunk útját akarjuk járni, és hűek maradni saját értékeinkhez, kultúránkhöz. Önök, Hölgyeim és Uraim, komolyan hozzájárultak Izrael állam erejéhez és a békefolyamathoz – és tudják, hogy a kettőnek köze van egymáshoz: csakis Izrael állam erejének tudatában vállalhattuk a békefolyamatot.

Most nem csak a katonai és gazdasági erőről beszélünk. Az elmúlt száz esztendőben, amióta hazatértünk országunkba, nemcsak falvakat, városokat, gyárakat, mezőgazdaságot, üzlethálózatot és katonai táborokat hívtunk életre, hanem létrehoztuk a demokratikus kormányzati formát, a kulturális és nevelési intézmények egész rendszerét: iskolákat, kutatóintézeteket, múzeumokat, konzervatóriumokat és egyetemeket. Ez ma minden civilizált ország sajátja, mi azonban magunkénak vallhatunk egy különös kulturális csodát is: életre keltettük nyelvünket, a héber nyelvet. Ezen a nyelven szólok most Önökhöz. Újjászületésünknek mindekelőtt ez a bizonyítéka, szimbóluma.

Mi is élünk, nyelvünk is él. Felkeltünk a porból, és élünk. És él a nyelvünk is, mely ódon tekerces pergamenjén és imádságoskönyvek lapjain várakozott ránk. A nyelv, amelyet imádkozás közben suttogtak, csak vallási szertartásokon használtak, amelyen a Smá Jiszráélt kiáltották a gázkamrában, új életre kelt. Tudom, a német nyelv sok tekintetben gazdagabb nála, mégsem hiányoznak a szavak, hogy itt kifejezzem érzéseimet. Soha nem szűkölködtünk a hit, szeretet, álmok, vágyakozások és a remény birodalmába tartozó szavakban.

Különleges szükségleteinkre új szavakat kovácsoltunk. Várakozunk, sóvárgunk, elvárunk valamit, vágyakozunk, fohászkozunk – és itt abbaha-

gyom, hogy a fordítók elnézését kérjem, ha nem mindig találták meg a megfelelő kifejezést.

Az oly hosszú idő múltán feltámasztott két halott – a zsidók állama és a héber nyelv – létünk lényege ebben az évszázadban. Ez a század volt tanúja katasztrófáinknak, és ebben támadtunk fel.

A szétszóratásban héberül csak Istennel beszélgettünk, most egymással is ezen a nyelven szólunk. Persze nem mindig héberül imádkozunk, de így beszélgetünk, írunk, dolgozunk, tanulunk, vitatkozunk, udvarlunk és énekelünk. A csodák csodája azonban az, hogyha Ezsajas próféta, Salamon király és Jézus Krisztus ma újra élne, megértenék, amit mondok, ahogy a lányom és az unokáim ér-

tek az ő néhány ezer éve elhangzott, leírt és héberül megőrzött üzenetüket.

Elnök Úr, a törvényhozás két házának Elnökasszonya és Elnök Ura! Újra meg szeretném köszönni a szívélyes vendéglátást, amelyben feleségemet, kíséretemet és engem részesítettek. Engedelmséggel a remény és a béke igéjével szeretném befejezni mondandómat. Őseimnek volt egy régi héber mondásuk a békére, melyet ma minden közéleti földművelő ismer: „Ki-ki a maga fügefája alatt és szőlőjében.” Szép mondás, de nem elég csak a fügefafa alatt és a szőlőben ülni. A békének dinamikusnak, és semmiképpen nem álmosnak kell lennie. Történelmünk ötödik évezredébe, a XXI. szá-

zadba kell hogy elvezessen bennünket, ahol új kulturális, nevelési, technológiai, tudományos és agronómiai kihívásokkal kell majd megbirkóznunk. A mai Izrael a nagy bevándorlók hullámmal, a gazdaság dinamizmusával és a békével újra a zsidó nép központjává válik.

Túlontúl sok időt, pénzt és energiát fektettünk a hadviselésbe, pedig több tennivalónk volna az iskolákban, kutatóintézetekben, műhelyekben és laboratóriumokban. Itt és nem a harcmezőn csúcsosodnak ki valódi törekvéseink. Egész lényünk a tanuláshoz, az intellektuális képzettséghez kötődik. A zsidó erkölcsi felfogás mindig többre bicskult a nevelőt, tudóst és a kutatót, mint a katonát. Higgyék el, hogy nekem, hivatásos katonának nem könnyű ezt mondanom.

Hölgyeim és Uraim, az emlékezés, az imádság, a szavak és a remény népe vagyunk. Nem alapítottunk birodalmakat, nem építettünk palotákat és kastélyokat. Csak szavakat raktunk egymásra, eszméknek raktuk le az alapjait, és vágyainkból álmodtunk tornyot a felépülő Jeruzsálemnek s a még a napjainkban beköszöntő békének. Ámen.

JUNGREIS ERVIN
FORDÍTÁSA

Ország Lili: A Történelem Lapjai

